

۱۰ | ۱۰ | ۰۱

راهبرد

طرح مباحث «اقتصاد هنر» در روزنامه «جامعه فردا» چه رویکردی را دنبال می کند؟

اقتصاد؛ قطعه گمشده هنر

کالاهای هنری به‌عنوان صنایع فرهنگی و بعد از آن به‌عنوان صنایع خلاق عصر چهارم بعد از عصر کشاورزی، صنعتی و اطلاعات و دانایی‌محور از سال ۱۹۸۰ به بعد هستند. ماده اولیه صنایع خلاق ایده و خلاقیت است. از طرفی برای رشد، توسعه و شکوفایی یک شهر خلاق که باطبقه‌های خلاق (هنرمندان) شکل می گیرد، باید چهار سرمایه را تولید کرد که به‌عنوان منابع تولید قلمداد می‌شوند. دو سرمایه اقتصادی و انسانی، بعد مادی توسعه و رفاه را به دنبال دارند و دو سرمایه اجتماعی و نمادین بعد غیر مادی (رفتاری، نهادی) توسعه را شکل می‌دهند.

هنر کارخانه تولید دو سرمایه اجتماعی و نمادین است و این مهم‌ترین و بزرگ‌ترین مزیت فرهنگ و هنر محسوب می‌شود. بنابراین اقتصاد خلاق تربیت متخصصانی را منظر دارد که بتوانند راهی به سوی اقتصاد بدون نفت باز کنند. در همین حال استفاده از تئوری های علوم اقتصادی در فعالیت‌های هنری و ادبی یا همان «اقتصاد هنر» همواره مورد انتقاد عده‌ای از کارشناسان هنری بوده است که معتقدند تبدیل هنر به‌مثابه یک کالا، هنرمند را از مسیر منحرف و هنر را از اصالت و خلاقیت دور می‌کند، با این حال باید در نظر داشت بهبود معاش هنرمند در گرو شکوفایی اقتصاد هنر است و البته همین موضوع در مواقعی بسیار از دولتی شدن هنر جلوگیری می‌کند.

امری که با نگاهی به وضعیت کلان اقتصاد شفاف‌تر می‌شود، در آمد سرانه کشور و البته نرخ رشد دستمزدها در کنار شرایط را کود توری اقتصاد در سال‌های اخیر، قدرت خرید خانوار در ایران را کاهش داده است. همه اینها یعنی وقتی خانوار برای برآورده کردن حداقل نیازهای خود دچار مشکل شود، هزینه‌های غیر ضروری خود را حذف خواهد کرد. با توجه به اینکه هنر به‌های فرهنگی به سبب فقدان فرهنگ‌سازی اساسا برای بسیاری خانواده‌ها تعریف نشده است پس اولین قربانی حوزه هنر خواهد بود. این چنین بود که در آن سال‌ها هافت فاقش استقبال مخاطب از آثار هنری به چشم آمد و پس از دوره‌ای که درآمدهای افسانه‌ای نفت می‌توانست به رونق همه‌جانبه و افزایش قدرت خرید مردم منجر شود، شرایط برنامه‌ها شد. البته درصدمی‌ کمی از جامعه به علت علاقمندی به سینما، با وجود درآمدهای معمولی باز هم سینماها را می‌دیدند، اما این رویه قابل تعمیم به کل نیست. دولت روحانی در چهار سال گذشته تلاش کرد اقتصاد را سر و سامان دهد، اما تعهدات چند صد هزار میلیاردی دولت، یارانه‌های نقدی، فشار تحریم‌ها و سقوط آزاد قیمت نفت مانع از اجرای کامل برنامه‌ها شد. طبیعی است گردش مالی و رونق هر نوع صنعتی را باید به‌عنوان برشی از اقتصاد کلان دید و در چنین شرایطی، شرایط نازک هنر به شیبه شرایط کل اقتصاد ایران و چه‌بسیا بدتر از آن خواهد بود؛ چرا که همانطور که گفته شد، برخی هنر به‌نهای ضروری رانمی‌توان کنار گذاشت اما حوزه فرهنگ و هنر، اولویت بسیاری از خانواده‌های ایرانی در شرایط بحران مالی نیست.

یکی از الزامات هر صنعتی، تامین سرمایه در گردش است. تولیدکنندگان آثار هنری در همه این سال‌ها که دولت، تصدیگری در هنر را رها نکرده است، ابتدا به منابع دولتی چشم دوخته‌اند. وقتی پای دولت وسط بیاید، محدودیت‌های مالی و سلیقه‌ای نیز رخ می‌نماید. وقتی کمسوری متکی بر نفت باشد، انبساطی یا انقباضی شدن فلق دولت هم به آن وابسته می‌شود. مدت‌هاست بسیاری از کارشناسان اقتصاد هنر می‌گویند اگر پای بخش خصوصی واقعی به هنر ایران باز شود، آنگاه بسیاری از مشکلات حل خواهد شد. اما اینجا همان ماجرای «مرغ یا تخم‌مرغ» نمایان خواهد شد! حتما سازو کار سینما باید درست و منطقی باشد تا سرمایه‌گذار بخش خصوصی وارد شود. یعنی نمی‌توان چرخه معیوبی در همه حوزه‌ها داشت و روی پای آمن سرمایه به «صنعت» راه کردهن پروواند.

اقتصاد هنر جزء مباحثی است که در ایران کمتر به آن پرداخته شده است و نگاهی به همه شاخه‌های هنری نشان می‌دهد که اقتصاد در هر کدام از این شاخه‌ها به صورت ناقص رشد کرده است.

بر همین اساس روزنامه «جامعه فردا» در نظر دارد: از این پس صفحاتی را با عنوان «اقتصاد هنر» برای مخاطبان منتشر کند و هنر را از زاویه اقتصاد مدنظر قرار دهد و چالش‌های موجود در این حوزه را در گفت‌وگو با پژوهشگران، کارشناسان و مسئولان مرتبط با حوزه هنر و اقتصاد آسیب‌شناسی کند.

گزارش خلیلی

«جامعه فردا» خطر ورود پول‌های مشکوک به اقتصاد هنر را در هفت سکانس بررسی می‌کند

تنزل هنر به ابزار پولشویی

دخل و خرج سینما با هم نمی‌خواند؛ این را آمار فروش فیلم‌ها و حتی مجموعه‌های شبکه نمایش خانگی می‌گوید. سال‌هاست فیلمسازان و تهیه‌کنندگان مستقل سینمایی گویند با این هنر بهای تولید و پخش، حتما تعداد زیادی از آثار سینمایی

- دنیای عیوضی**

روزنامه‌نگار

سکانس اول – اتهام

آیا هنر نیز مانند حوزه‌های دیگر، محملی برای برخی پنهان‌کاری‌های مالی است یا آنچه گفته می‌شود، صرفا نوعی یک کلاه چهل کلاه و به‌واسطه چشم‌نداشتن برای دیدن حضور سرمایه‌داران در مارکت هنر است؟ آیا پول‌شویی نیز می‌خواهد نقل محفل‌های هنری شود؟ اما این واژه به چه معناست که برخی در مواضع رسانه‌ای و سخنرانی‌های خود نسبت به آلوده‌شدن سینما و هنر به آن، هشدار می‌دهند، به فرآیند مشروح جلوه‌دادن پول‌های کثیفی که از راه‌های نامشروع و غیرقانونی به‌دست می‌آیند، پول‌شویی گفته می‌شود. فرآیندهایی بسیار متنوع که در نهایت منجر به پنهان کردن سرچشمه‌های غیرقانونی پول‌های کثیف می‌شوند. کار شناسان حقوقی، به‌بازار هنر را همواره فضای مناسبی برای پول‌شویان معرفی می‌کنند. اتفاقی که سال‌هاست در اقتصادهای آزاد دنیا هم مورد حساسیت قضات، سیاست‌ویان و اقتصاددانان قرار دارد. یک قاضی فدرال ایالات متحده به‌نام «هرتین دو سالتکتیس» در کتابی با نام «پول‌شویی از راه هنر» می‌گوید: «پول‌شویی در جهان هنر را باید به‌عنوان

مشکلی جدید در نظر گرفت. نظام‌های بین‌المللی دادگستری، نهادهای نظارتی، و پلیس به‌اندازه کافی برای تشخیص و رسیدگی به اینگونه جرم‌ها مجهز نیستند. از این راه، به دلیل کمبود آگاهی و مقررات، جرایم مختلف به‌سادگی می‌توانند از راه خرید آثار هنری پنهان شوند». به‌نظر می‌رسد عدم شفافیت بازار هنر، چراغ سبزی برای جذب پول‌شویان به این بازار شده‌است.

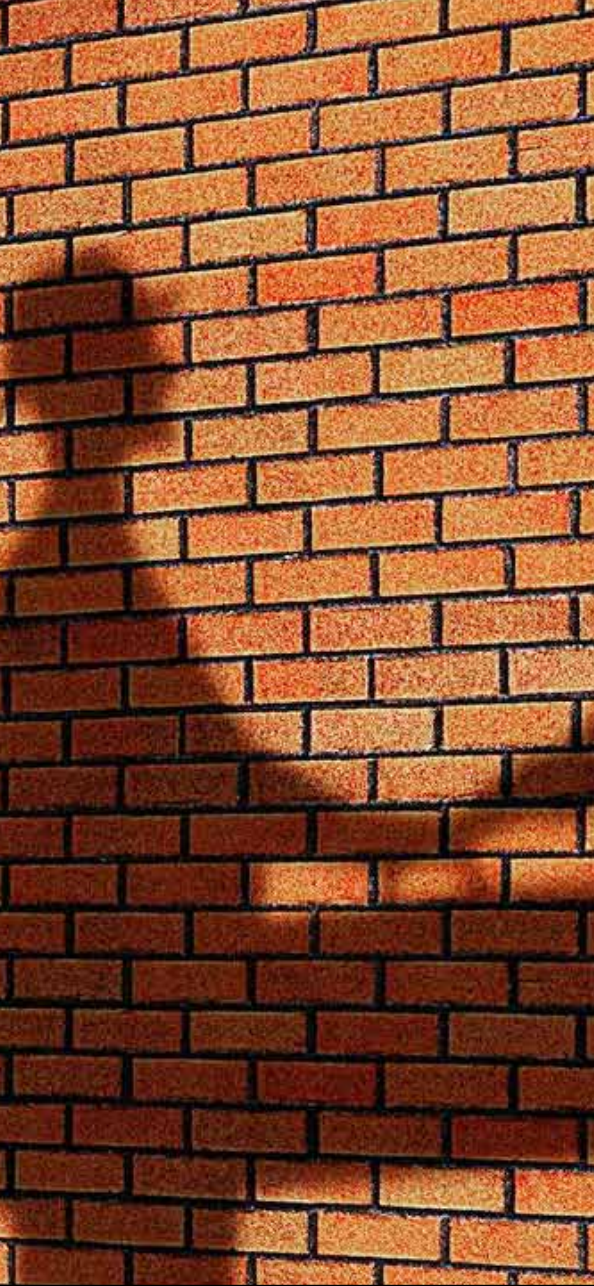
در همین حال به‌تازگی در بیشتر نهادهای مالی هنری تا اندازه‌ای از پول‌شویی پیشگیری می‌شود. چنان‌که یکی از سخن‌گویان حراجی کریستیز می‌گوید: «ما عملکرد و سیاست‌های محکمی برای نوع پرداخت در نظر گرفته‌ایم که هماهنگ با برنامه نظرفرگرفته‌است. با این همه، دلالت‌های مستقل زیربار چنین بررسی و تحقیق‌هایی نمی‌روند و راه‌های غیررسمی تازه‌ای برای معامله‌هایشان پیدا می‌کنند، وضعیتی که در اکثر کشورهای دنیا مثل ایران با عنوان مشکلی در بازار قابل پیش‌رفت خوانده می‌شود. ایران هم قانون مبارزه با پول‌شویی را در مجلس خود، تصویب رسانده. با این حال کارشناسان درباره دچار شدن آن به سر نوشت قانونی که نوشته اما خوانده نمی‌شود، هشدار می‌دهند. اما ارتباط این

موضوع با سینما چگونه است؟ سال ۹۵ بود که پرونده اختلاس صندوق ذخیره فرهنگیان که ۴۵ درصد از سهام بانک سرمایه، ششمین بانک خصوصی ایران را تأمین می‌کند، با ۱۴ متهم به تیتیر رسانه‌ها تبدیل شد.

اما در بین این متهمان، بازداشت سرمایه‌گذار و تهیه‌کننده سریال «شهرزاد» پای سینما و شبکه نمایش خانگی را هم به میان کشید. آیا این خبر مهم می‌توانست دلیلی برای اثبات باقی پرونده‌های فساد مالی، پول‌شویی و جرایم اقتصادی در عرصه فرهنگ و هنر باشد؟ پرونده‌هایی که در سال‌های اخیر، زمزمه عدم شفافیت تأمین منابع آنها دان به دهان چرخید و به گوش مردم و رسانه‌ها نیز رسید. با این حال وقتی این شنیده‌ها دارای پشتوانه حقوقی و قضایی نبود، طرح آنها می‌توانست همین معدود سرمایه‌گذاران بخش خصوصی را نیز فراری بدهد. دیدیم که محمد امامی به دادگاه رفت و اتهام او مقروض بودن وام ۱۳۰۰ میلیارد تومانی به صندوق ذخیره فرهنگیان، اعلام شد. اتهامی که یک‌ماه پس از دستگیری امامی از زبان قائم‌مقام مدیرعامل اسبق صندوق ذخیره فرهنگیان رسانه‌ای شد: «سیدمحمد امامی، تهیه‌کننده سریال شهرزاد با همکاری شهاب‌الدین غندالی مدیرعامل صندوق ذخیره فرهنگیان و تنها با یک فقره چک به مبلغ ۱۳۰۰

میلیارد تومان از صندوق فرهنگیان وام گرفته‌است». براساس آنچه در خبرها منتشر شد، امامی از طریق دوستی با غندالی به بهانه ساخت سریال شهرزاد ۱۳۰۰ میلیارد تومان تنها با یک فقره چک ضمانت وام از صندوق ذخیره فرهنگیان هزار میلیاردی دریافت می‌کند. این در حالی است که طبق قوانین نظام بانکی برای دریافت وام‌های کلان باید وثیقه‌ای معادل ۱۵۰ درصد ارزش وام به بانک ارائه شود. البته گویا موضوع پرداخت سود هم به هموار شدن مسیر دریافت وام کمک کرده؛ این را «محدث آسانی»، قائم‌مقام مدیرعامل سابق صندوق فرهنگیان تأیید می‌کند. به‌این ترتیب انتقال ۲۰ درصد سود از فروش شهرزاد برای دریافت وام هزار میلیاردی نتیجه می‌دهد و وام دریافت می‌شود. وامی که تهیه‌کننده جوان، توانایی بازپرداختش را نداشت و خیلی زود روانه بازداشتگاه شد. یک‌ماه پس از دستگیری او «سختگوی کیسیون مبارزه با مفاسد اقتصادی» درباره ارتباط تهیه‌کننده شهرزاد با پرونده اختلاس صندوق فرهنگیان اعلام کرد: «محمد امامی به‌همراه همسر شهاب غندالی (مدیرعامل بازداشت‌شده مسکونی معامله شده از طریق بنگاه‌های معاملات ملکی در تهران ۱۴۰۹ درصدهای خود را در اختیار بانک مرکزی، متوسط قیمت خرید و فروش یک متر مربع زیربنای واحد مسکونی معامله شده از طریق بنگاه‌های معاملات ملکی شهر تهران ۵۰۰۹ میلیون ریال بود که نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۴۰۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.»

برطبق گزارش بانک مرکزی، متوسط قیمت زیربنای واحد مسکونی تهران ۲۲ گانه شهرداری تهران بیشترین متوسط قیمت متر مربع زیربنای مسکونی معامله شده حدود ۱۰ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان در منطقه یک و کمترین آن با دو میلیون و ۴۰۰ هزار تومان در منطقه ۱۸ ثبت شده است که در هر دو مورد افزایش خود دارد. عملکرد بازار مسکن تهران در معاملات نیز حاکی از آن است که در آذرماه حدود ۱۷ هزار و ۷۷۶ واحد مسکونی معامله شده که نسبت به آذرماه سال گذشته ۵۰ درصد افزایش دارد. واحدهای تا پنج سال ساخت با سهم ۴۸٫۸ درصد بیشترین سهم را دارا هستند که در

حوزه سینما که می‌گویند نقدبیزی سرگردان در بخش اقتصادی که در شرایط رکودی امروز، به‌دنبال یافتن بازاری برای کسب سود است، توجیهی برای ورود به حوزه «هنر هفتم» ندارد و نمی‌توان نقش پر رنگی برای آن قائل شد.

کردند، اما طبق مدارک موجود، مبلغ ریالی زمین واگذار شده از بدهی آنها پایین‌تر است، بنابراین دلیل بازداشت امامی را تا این لحظه «حوزه پرداخت بدهی خود به صندوق» می‌دانیم. به این ترتیب و براساس گفته‌های حسین مقصودی، مقصود، شائبه اتهام اختلاس تهیه‌کننده سریال شهرزاد منتفی شد، اما پرونده «پول‌شویی» همچنان برای او باز ماند. در ۱۳ دی‌ماه همان سال، «رئیس فراکسیون مبارزه با مفاسد اقتصادی مجلس»، در بخشی از مصاحبه خود با خبرگزاری میزان اعلام کرد، پول‌شویی سیدمحمد امامی، اثبات شده است؛ اتهامی که درباره درستی یا نادرستی آن، با پیش از اعلام حکم دادگاه نمی‌توان اظهار نظر قطعی داشت. امیر خجسته گفت: «تخلفات این تهیه‌کننده در فراکسیون مبارزه با مفاسد مجلس مورد بررسی قرار گرفته، مواردی مربوط به پول‌شویی و اثبات شده و مجلس برای بررسی بیشتر این موضوع را به دستگاه‌های نظارتی و قوه قضائیه ارجاع داده است.» کمی بعد، امامی از بازداشت خارج شد، فصل دوم شهرزاد با تهیه‌کنندگی او توزیع شد و ساخت فصل سوم در مراحل پایانی خود قرار دارد. اما خجسته می‌گوید در مراحل پایانی خود قرار دارد. وجود پرونده‌های فساد مالی دیگری در سینمای ایران، خبر داد و گفت: «طبق آمارى که در اختیار

خیبر پور

وزیر رفاه از راهکار آخر برای شناسایی ثروتمندان پرده برداشت

حساب‌های بانکی زیر ذره‌بین دولت

جامعه فردا: بالاخره بررسی حساب‌های بانکی، راهکار شناسایی ثروتمندان شد. این دومین بار است که حساب‌های بانکی زیر ذره‌بین دولتی‌ها می‌رود. فروردین ماه سال گذشته بود که دولت مجوز بررسی حساب‌های بانکی برای استقرار نظام یکپارچه مالیاتی را صادر کرد و پس از آن شایعاتی مبنی بر اینکه این بررسی‌ها برای شناسایی ثروتمندان اتفاق افتاده، دولتی‌ها همان زمان این شایعات و احتمال را رد کرده و اعلام کردند که برنامه‌ای برای بررسی حساب‌های بانکی برای شناسایی ثروتمندان ندارند. حالا با گذشت یک سال و نیم وزیر رفاه از احتمال بررسی حساب‌های بانکی متقاضیان یارانه نقدی خیبر داد: «در شناسایی افراد در ابتدا به‌سراغ حساب‌های بانکی آنها نمی‌رویم؛ چرا که این تأکید رئیس‌جمهور است، اما ممکن است، حساب بانکی کسانی که در خواست دریافت یارانه داشته باشند، مورد بررسی قرار گیرد.»

به‌گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، علی‌ریبعی با اشاره به اینکه در خصوص شناسایی افراد نیازمند مجموعه‌ای از توانایی‌های افراد را اندازه‌گیری می‌کنیم، توضیح داد: «ما در گذشته سیاست‌های رفاهی هدفمند نداشته‌ایم و در کنار آن سیاست‌های رفاهی مصرفانه را در دستور کار قرار دادیم و در بخشی از این اقدام‌ها ۴۰ هزار میلیارد تومان پول هدفمندی را به افرادی دادیم که تفاوتی در زندگی آنها ایجاد نکرد و اثر گذاری معنی‌داری نداشته است. با این کار بی‌عدالتی و فقر بین نسلی را دامن زده‌ایم.»

او با تأکید بر اینکه در حال حاضر اطلاعات رفاهی ایرانیان برای ارزیابی افراد به‌صورت شفاف در اختیار ما قرار گرفته، یادآوری کرد که «در بودجه امسال برنامه‌های حوزه فقر و اشتغال را گنجانده‌ایم و باید بگوییم که به حوزه محدود

روایت بانک مرکزی از بازار مسکن در یک

مسکن ۱۵ درصد گران‌تر شد

جامعه فردا: مسکن ۱۵ درصد گران شد؛ معاملات ۵۰ درصد رشد کرد. این خلاصه‌ای است از گزارش بانک مرکزی از تحولات بازار مسکن پایتخت در آذرماه سال ۹۶. گزارشی که روایت کرد «در ماه موردگزارش، متوسط قیمت خرید و فروش یک متر مربع زیربنای واحد مسکونی معامله شده از طریق بنگاه‌های معاملات ملکی شهر تهران ۵۰۰۹ میلیون ریال بود که نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۴۰۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.»

برطبق گزارش بانک مرکزی، متوسط قیمت متر مربع زیربنای واحد مسکونی تهران ۲۲ گانه شهرداری تهران بیشترین متوسط قیمت متر مربع زیربنای مسکونی معامله شده حدود ۱۰ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان در منطقه یک و کمترین آن با دو میلیون و ۴۰۰ هزار تومان در منطقه ۱۸ ثبت شده است که در هر دو مورد افزایش خود دارد. عملکرد بازار مسکن تهران در معاملات نیز حاکی از آن است که در آذرماه حدود ۱۷ هزار و ۷۷۶ واحد مسکونی معامله شده که نسبت به آذرماه سال گذشته ۵۰ درصد افزایش دارد. واحدهای تا پنج سال ساخت با سهم ۴۸٫۸ درصد بیشترین سهم را دارا هستند که در